

ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ МОВИ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ РЕЯ БРЕДБЕРІ «КУЛЬБАБОВЕ ВИНО»)

Кечеджі Оксана Вікторівна, ст. викладач кафедри перекладу ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Дніпро
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0250-7361>

Грицай Олена Олександрівна, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Дніпро

Статтю присвячено аналізу засобів виразності мови у художньому тексті. У роботі обґрунтовано необхідність комплексного підходу до аналізу художнього тексту як об'єкта перекладу, що зумовлено його багаторівневою структурою, стилістичною насиченістю та естетичною функцією. Актуалізовано проблему збереження стилістичних засобів виразності при перекладі художніх творів, зокрема пейзажних описів, які відіграють важливу роль у створенні образної картини світу автора. Висвітлено теоретичні засади поняття художнього тексту, його функціональну та структурну організацію, а також роль мовних засобів у формуванні художнього образу.

Розглянуто концептуальні основи художнього тексту, з'ясовано його специфіку як комунікативного та естетичного феномену. Досліджено засоби мовної виразності, що забезпечують стилістичну оригінальність тексту, та проаналізовано типи перекладацьких трансформацій, які застосовуються для адекватної передачі змісту й стилю оригіналу. Визначено основні труднощі, що виникають у процесі перекладу художніх текстів, зокрема при передачі метафор, епітетів, порівнянь та інших стилістичних фігур.

У статті класифіковано стилістичні засоби виразності, які було використано у пейзажних описах повісті Р. Бредбері «Dandelion Wine», та досліджено їх функціональне навантаження в контексті авторського стилю. Проаналізовано способи перекладу окреслених засобів українською мовою, з'ясовано характер застосованих трансформацій, таких як конкретизація, генералізація, модуляція, транспозиція тощо. Визначено ступінь збереження стилістичної цілісності тексту в перекладі та вплив перекладацьких рішень на сприйняття художнього образу.

Була зроблена спроба встановлення взаємозв'язка між стилістичними засобами оригіналу та їх перекладацьким відтворенням, що дозволяє глибше осмислити механізми адаптації художнього дискурсу в іншомовному середовищі.

Ключові слова: художній текст, переклад, стилістичні засоби виразності, пейзажний опис, перекладацькі трансформації.

Kechedzhi O., Hrytsai O. Means of expressive language in a literature text (based on Ray Bradbury's novel «Dandelion Wine»)

The article deals with the analysis of the means of expressiveness of language in a literary text. The work substantiates the need for a comprehensive approach to the analysis of a literary text as an object of translation, which is due to its multi-level structure, stylistic richness and aesthetic function. The problem of preserving stylistic means of expressiveness in the translation of works of art, in particular landscape descriptions, which play an important role in creating a figurative picture of the author's world, is highlighted. The theoretical foundations of the concept of a literary text, its functional and structural organization, as well as the role of linguistic means in the formation of an artistic image are highlighted. The conceptual foundations of a literary text are considered, its specificity as a communicative and aesthetic phenomenon is clarified. The means of linguistic expressiveness that ensure the stylistic originality of the text are studied, and the types of translation transformations that are used to adequately convey the content and style of the original are analyzed. The main difficulties that arise in the process of translating literary texts are identified, in particular when transmitting metaphors, epithets, comparisons and other stylistic figures.

The article classifies the stylistic means of expression used in the landscape descriptions of R. Bradbury's story "Dandelion Wine" and examines their functional load in the context of the author's style. The methods of translating the outlined means into Ukrainian are analyzed, the nature of the applied transformations, such as concretization, generalization, modulation, transposition, etc., is clarified. The degree of preservation of the stylistic integrity of the text in translation and the influence of translation decisions on the perception of the artistic image are determined.

It was made an attempt to establish a relationship between the stylistic means of the original and their translation reproduction, which allows for a deeper understanding of the mechanisms of adaptation of artistic discourse in a foreign language environment.

Keywords: literary text, translation, stylistic devices, landscape description, translation transformations.

Постановка проблеми. Художня література впродовж історичного розвитку відігравала значну роль у формуванні суспільної свідомості та мислення. У її межах репрезентувалися ключові ідеї, що впливали на трансформацію історичних процесів, зокрема політичні та гуманістичні концепти. Завдяки орієнтації на універсальні людські почуття та естетичне сприйняття, притаманне будь-якому читачеві, художній текст виявляється більш адаптивним до перекладу порівняно з іншими типами дискурсу. Прагматична мета автора художнього твору може полягати не лише у створенні естетичного чи емоційного впливу, а й у передачі глибинного, часто імпліцитного смислу. Відтак, перекладач художнього тексту має виявляти високий рівень уважності, аналітичного мислення та інтуїтивного «творчого чуття», аби забезпечити збереження семантичної та стилістичної цілісності оригіналу в перекладі.

Актуальність теми зумовлена тим, що художній текст функціонує як ефективний інструмент активізації виховних, емоційних та естетичних процесів як на рівні індивідуального сприйняття, так і в межах колективної рецепції. Для комплексного осмислення потенціалу художнього тексту як засобу впливу необхідно враховувати не лише загальнолітературні аспекти, а й специфіку його перекладацької інтерпретації. Предметом дослідження є стилістичні засоби виразності, реалізовані в повісті Рея Бредбері «Кульбабове вино», а також особливості їх перекладу з англійської мови на українську.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика виразності мови у художньому тексті та особливості її перекладу є предметом багатьох фундаментальних і прикладних досліджень у сфері лінгвістики, стилістики та перекладознавства. У працях О. Білоус, Т. Володіної, О. Рудківського висвітлюються конфігурації мовних функцій у конкретних мовах та розбіжність у засобах їх мовного вираження, окреслюються глобальні аспекти загальної теорії перекладу [1; 2]. Важливим

теоретичним підґрунтям для аналізу перекладацьких стратегій стали роботи Н. Гуйванюк, С. Засекіної в яких окреслено глобальні аспекти загальної теорії перекладу, висвітлюються закономірності перекладу художнього тексту з англійської мови на українську та аналізують стилістичні фігури [3; 4; 8].

Окрему увагу заслуговує робота О. Матузкової, що є релевантною для аналізу пейзажних описів у романі «Dandelion Wine» [6]. Праці багатьох сучасних лінгвістів акцентують увагу на філософсько-смысловому вимірі художнього тексту та приділяють увагу взаємозв'язку лінгвокультури та перекладу, що є актуальним при інтерпретації пейзажних фрагментів у прозі Бредбері [4; 6].

Мета дослідження. Проаналізувати взаємозв'язок виявлених засобів виразності, які використовував Р. Бредбері при описі природи в повісті Dandelion Wine, способи їх перекладу з англійської мови на українську з позиції досягнення адекватності перекладу. Відповідно до мети дослідження у роботі необхідно вирішити наступні завдання. Це включає розгляд основних положень теорії художнього тексту та особливостей його перекладу; аналіз засобів виразності мови в теорії художнього тексту; аналіз видів існуючих перекладацьких трансформацій в теорії перекладу; аналіз виділених засобів виразності мови в пейзажних описах в англійській повісті Р. Бредбері «Dandelion Wine»; аналіз перекладацьких трансформацій, які застосовувалися при перекладі пейзажних описів; виявлення засобів виразності мови з перекладацькими трансформаціями, які були зроблені під час перекладу пейзажних описів повісті з позиції досягнення адекватності перекладу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основна проблематика наук про літературу полягає у концепції рамок філософської естетики та герменевтики, де текст виступає як самостійний об'єкт дослідження, а предметом вивчення є методи розуміння та тлумачення тексту [3, с. 12].

Художні тексти відрізняються своєю композицією або структурою, де розрізняють чотири елементи: ідейно-тематичний устрій; образна система; композиційний зв'язок та динаміка структурних частин; закон мовних співвідношень, зчеплення та вираження. Зазначені елементи художньої структури видозмінюються, оскільки ускладнюються особливостями даного жанру, стираються межі понять «стиль мови» та «художній стиль» [10, с. 174]. При аналізі цілісної структури словесно-художнього твору виникають певні труднощі, які полягають у спрямованості її елементів до єдності цілого, у їхніх співвідношеннях та взаємодіях. Також проблеми виникають щодо граматичної структури поетичного об'єкта, і навіть під час аналізу структури «образу автора». Важливою особливістю художнього тексту є його референція, яка не вичерпується його історичною та фактографічною основою. З метою усвідомлення та розуміння сенсу висловлювання у творі, необхідно встановити відносини між самим висловом та іншими елементами лінгвістичного знака – референтами.

Когнітивна функція стилю художньої літератури полягає у реченні, можливої інтерпретації певного феномена, з метою визначення для читача погляду автора [5]. Стиль художньої літератури має невід'ємні характерні властивості: наявність лінгвістичних засобів, які визначають художні прийоми до створення живих образів; використання слів у контекстуальних та словникових значеннях; наявність та використання вокабуляра з метою відображення погляду автора на навколишню дійсність; індивідуальність лексичних та синтаксичних засобів; вживання оборотів розмовної мови [8].

Образність мови є одним із найважливіших визначальних стилю художньої літератури. Основним засобом художнього узагальнення дійсності у творі виступає саме образ, відбиваючи зовнішній світ у особливій формі суспільної свідомості.

У художньому тексті англійських класиків проявляються елементи професійної лексики, сленгу, наукової термінології. До структури художнього твору починають входити документи, ділові листи. Для стилю художнього мовлення англійської характерна образність мови, яка у свою чергу не притаманна стилю наукової прози, хоча може застосовуватися у ній, не порушуючи загальних закономірностей. Стиль художньої мови англійського тексту також відрізняється емоційними елементами мови, проявом індивідуального у викладі змісту. На сьогоднішній день англійська мова намагається бути доступнішою не тільки для дорослого населення, але й для молодшого покоління, зокрема для дітей, тому безліч казок адаптували для полегшеного вивчення. Це стосується скорочення тексту, спрощення лексики, що більше наголошує на простоті мови для сприйняття. Художній твір є носієм багатьох значень, оскільки художній текст має можливість включатися в різні структури, що взаємно перетинаються, а його елементи можуть входити в багато сегментів усередині текстової структури. Висока інформативність художнього тексту пов'язана зі зміною структурних домінант [13, с. 133]. Таким чином, художня література є основним сховищем культурної спадщини. Завдяки літературі людство має змогу вивчити особливості минулого. Художня література є засобом пізнання та навчання у житті. Художній текст є складним і цікавим інтерпретаційним світом автора, то як він мислить образами, за допомогою яких впливає почуття читача.

Художня література в певному розумінні є словесним мистецтвом, у якому портрет виступає однією частиною у засобах показники, що використовуються у композиційному єдності коїться з іншими засобами. Такими літературними засобами у творах можуть виступати події у сюжеті, думки та настрої героїв, діалоги, опис природи, обстановки.

Виразні засоби мови, такі як стилістичні прийоми, є головним інструментом, з допомогою якого письменники надають предмету певного

характеру, наповнюючи його риси неповторним індивідуальним стилем. Лексика є основним джерелом виразності, яка має великі можливості для посилення емоційності, образності мови [15, с. 55].

Виразно-образотворчі засоби мови – це різноманітні стежки та постаті мови. Слово «стежка» у перекладі з грецької означає «оборот», тобто це якийсь вираз чи слово, вжите у переносному значенні. Стежок як образотворче-виразний засіб у літературі автор використовує для більшої образності. Епітети, метафори, уособлення, гіперболи та інші художні прийоми відносяться до стежок. Постаті мови – це мовні звороти, які підсилюють емоційний тон твору. Антитеза, епіфора, інверсія та багато інших – це образотворчі засоби в літературі, що належать до стилістичного прийому під загальним найменуванням «фігури мови» [15, с. 236].

У стилістиці виразні засоби розглядаються з погляду їх використання у різних стилях мовлення, як стилістичного прийому. Також використовуються окремі стилістичні прийоми з метою досягнення тієї чи іншої комунікативної мети [10, с. 108]. Серед засобів виразності мовлення особливо вирізняються фонетичні засоби виразності. Дані засоби мовної виразності – одні з найсильніших способів мовного впливу, оскільки лише на рівні підсвідомості відбувається відчуття звукового образу слова.

У групі лексичних засобів виразності мови слід виділяти: антоніми – протилежні за значенням слова, які стосуються однієї частини промови та сприяють яскравій мовній експресії, яка встановлює емоційність мови; алегорія – прийом, у якому назви об'єктів чи імена героїв використовують у переносному значенні, втілюючи ширші поняття, хороші чи погані якості; евфемізм - різновид перифраза, який полягає в позначення понять, які вже мають назви, але вважаються непристойними чи грубими; окказіоналізм – своєрідні індивідуально-авторські неологізми, з допомогою яких письменник створює якісь художні ефекти, цим висловлюючи свій погляд на тему чи проблему, що надає поліпшення

пояснення положень, явищ та образів у творах; синоніми – слова, які виражають те саме поняття, які стосуються однієї частини мови, але відрізняються відтінками значення – конотації. Синоніми є головними ресурсами стилістики, оскільки вони функціонально розширюють розуміння синонімії тощо [10; 11].

Вживання метафор письменниками пояснює їхню мету посилити промовистість мови персонажів, створити оцінку картини його життя, передати внутрішній світ героїв. За допомогою метафор автор створює образ, через який передає художнє уявлення про предмети та явища. Також розрізняють розгорнуту метафору, якій властиво перенесення властивостей одного предмета за принципом подібності чи контрасту [3]. Таким чином метафора є важливим засобом у процесі створення візуального образу персонажа твору, особливо дитячого. За допомогою даного стилістичного прийому автор характеризує героїв шляхом перенесення на нього чужих ознак, підкреслюючи певні подібності.

Сучасне мовознавство серед багатьох різноманітно-складних проблем, особливе місце приділяє вивченню такої мовної діяльності лінгвістичних аспектів, як «переклад», який є давнім видом людської діяльності. При перекладі основним завданням перед фахівцем стоїть досягнення еквівалентності або адекватності перекладу, тобто досягнення максимального смислового наближення перекладного тексту до оригіналу. Отже, еквівалентністю вважають синонімом рівнозначності, що застосовується у галузі точних наук. Якщо дивитися з точки зору математики, то еквівалентність означає тотожність правого та лівого виразів завжди, тобто оригінального тексту з перекладеним. Але з математичними формулами розрахунки еквівалентності можуть здатися легкими, оскільки вони мають лише числове значення, а тексти ж мають у цьому сенсі великий діапазон. При перекладі оригіналу художнього тексту, основою перекладу лежатиме принцип емоційного забарвлення, при

оригіналі наукового чи науково-популярного – важливий термінологічний переклад.

Науковці виділяють наступні групи трансформацій: трансформації на компонентному рівні семантичної валентності, які мають на увазі застосування різноманітних замін»; трансформації на прагматичному рівні, які мають на увазі «перекладацькі компенсації, заміна тих чи інших стилістичних засобів іншими, заміна алюзій (реалій) на аналогічні, а також інтерпретуючий, який пояснює переклад та перекладацькі компенсації»; трансформації на посиляльному рівні, які включають методи конкретизації, генералізація, заміни реалій, реметафоризації, метонімічної трансформації, реметафоризації, деметафоризації та на стилістичному рівні, які включають компресію та розширення [12; 13; 15].

Щодо граматичних трансформації, маємо наголосити, що це той вид змін, який неминучий під час перекладу. Граматичні трансформації мають на увазі перебудову пропозицій, синтаксичні, морфологічні заміни. При перекладі з англійської мови на українську йде активне зіставлення граматичних категорій і форм, в процесі якого відбувається відсутність тієї чи іншої категорії в одній мові, частковий збіг, повний збіг. Граматичні трансформації стають необхідними при перекладі інфінітивних комплексів, які відсутні в українській мові, але поширені англійською, під час передачі відповідних форм та конструкцій.

Оскільки англійська та українська мови різні за своєю структурою, при перекладі труднощами є досягнення еквівалентності слова чи словосполучення, тому семантичні трансформації є частиною перекладацької практики. Проблема досягнення еквівалентності полягає у досягненні тотожності у перекладі практично неможливо, хіба що за винятком елементарних фраз або виразів. Освіта перекладацьких трансформацій при перекладі визначається змістом вихідного тексту, його основною думкою та особливістю стилю автора. Основним завданням

перекладача при досягненні адекватності є твір перекладацьких трансформацій з тією метою, щоб текст перекладу найточніше передавав всю інформацію, що міститься в вихідною мовою, при цьому дотримуючись норм перекладної мови.

Художня література в певному розумінні є словесним мистецтвом, у якому портрет виступає однією частиною у засобах показники, що використовуються у композиційному єдності коїться з іншими засобами. Такими літературними засобами у творах можуть виступати події у сюжеті, думки та настрої героїв, діалоги, опис природи, обстановки. Виразні засоби мови, такі як стилістичні прийоми, є головним інструментом, з допомогою якого письменники надають портрету певного характеру, наповнюючи його риси неповторним індивідуальним стилем. Лексика є основним джерелом виразності, яка має великі можливості для посилення емоційності, образності мови.

Було проведено аналіз лексичних, стилістичних та фонетичних засобів виразності під час якого виявлені наступні компоненти: фонетичні засоби виразності мови, а саме – ониматопея («*But there it was, he smiled, and the weaving went on, green and blue, if you watched and saw the forest shift its humming loom*». «*The earth shook: rat-a-tat rat-a-tat, boom*». «*Rumble. That's a rare word: rumble. Oh, how that mighty storm rumbled along down, up, and over the rises, and all you could see was the cloud and nothing else*»). Серед лексичних засобів виразності мови було виявлено епітети («*Nothing else in the world would do but the pure waters which had been summoned from the lakes far away and the sweet fields of grassy dew on early morning, lifted to the open sky...and condensed upon cool air*»); метафора («*The earth pounded like a mad heart, boys, a heart gone to panic*») тощо.

Метафора в англійській мові містить у собі основну ідею, яка здійснює зв'язок між буквальним та метафоричним значенням. Вживання метафор письменником пояснює мету посилити виразність природних

явищ, створити картинку та передати певний настрій. За допомогою метафор автор створює образ, через який передає художнє уявлення про предмети та явища: порівняння («*The world slipped bright over the glassy round of his eyeballs like images sparked in a crystal sphere*»); гіпербола («*The crickets kept their truce, the stars were so low he could almost brush the tinsel*»); уособлення («*The rain played the sidewalks and roofs like great pianos*»).

Серед стилістичних та граматичних засобів виразності мови були виявлені паралелізм («*Long before you hit the grass you will have forgotten there ever was a tree, or other apples, or a summer, or green grass below*»); градація («*June dawns, July noons, August evenings over, finished, done, and gone forever with only the sense of it all left here in his head*»); алюзія («*This path led in a great dusty snake to the ice house where winter lived on the yellow days*») та інші.

Під час перекладу назви твору «Dandelion Wine» вже була використано першу перекладацьку трансформацію. Українською мовою назва повісті була перекладена як «Кульбабове вино» що вказує на граматичну заміну частини мови, саме прикметник замінили іменник, виконує функцію доповнення. Варто зазначити, що приклади граматичних замін під час перекладу повісті зустрічаються практично в кожному абзаці, на кожній сторінці, а саме:

– перестанова: «*This path led in a great dusty snake to the ice house where winter lived on the yellow days*» – «Ця стежка величезною курною змією ковзає до крижаного будинку, де в золоті літні дні ховається зима»;

– додавання: «*Summer was back full, boiling the clouds and scouring the metal sky*» – «Знову сяло літо, спінуючи хмари та начищаючи блакитний метал неба».

– членування пропозиції: «*He put his arm down, feeling the sheath of fuzz on it, and, far away, below, his toes creaking in his shoes*» – «Він опусти

руку і відчув їх пухнасті піхви. І десь далеко, у тенісних туфлях, ворухнув пальцями».

– поєднання речення: *«They picked the golden flowers. The flowers that flooded the world, dripped off lawns onto brick streets, tapped softly at crystal cellar windows and agitated themselves so that on all sides lay the dazzle and glitter of molten sun»* – «Вони рвали золотаві квіти, квіти, що наповнюють весь світ, переплескуються з галявин на бруковані вулиці, тихенько стукають у прозорі вікна льохів, не знають вгамування і утримаю і всі навколо заливають сліпучим сяйвом розплавленого сонця».

Таким чином, найбільш частотними засобами виразності мови при описі природи в повісті Р. Бредбері «Dandelion Wine» є метафора, епітет, градація та паралелізм, а найбільш частотними перекладацькими трансформаціями – перестановки, різні види граматичних замінів та модуляція. Граматичні та лексичні трансформації зустрічаються значно рідше, частіше ми стикаємося з комплексними, лексико-граматичними перетвореннями. Мова викладу тексту, в основному, проста, доступна і лаконічна, про що свідчить кількість знайдених лексичних засобів виразності, однак при перекладі складних конструкцій, перекладач вміло вдається до цілісних перетворень, що дозволяє повною мірою передати зміст тексту та досягти найбільшої адекватності при перекладі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведеного аналізу можна зазначити, що художня література є взірцем художнього стилю, який має дві основні взаємопов'язані текстоутворюючі функції: вплив та естетика. Художній стиль відрізняється від інших функціональних стилів тим, що в ньому використовуються мовні засоби решти стилів. Крім того, у художньому тексті можуть використовуватися як суворо літературні, так і позалітературні засоби мови – просторічні, жаргонні, діалектні та інші, які також застосовуються над первинної функції. Будь-який художній твір показує, як конкретний автор бачить світ,

як він несе свою функціональну творчість. Інакше кажучи, художній текст – це картина життя письменника.

У ході аналізу твору було з'ясовано, що пейзажні описи в повісті Р. Бредбері «Dandelion Wine» рясніють фонетичними, лексичними та стилістичними засобами виразності. Так найчастішими засобами виразності промови є: епітет, метафора і порівняння, а стилістичними – паралелізм, риторичні запитання і вигуки, градація, що свідчить, що у тексті яскраво представлені всі засоби виразності мовлення. Розбіжності у структурі двох мов надають великі труднощі перекладу: від окремих неперекладних елементів до всього вихідного тексту. Рішення таких проблем досягається вмінням правильно виробляти різні перекладацькі трансформації, які спрямовані на досягнення еквівалентності та адекватності для максимального зближення з текстом оригіналу.

Перспективою подальшого дослідження вбачаємо поглиблений аналіз трансформацій у контексті інших жанрів літератури, вивчення перекладу не лише пейзажних описів, але й інших літературних елементів, таких як діалоги, символіка або метафори, що вимагають особливих перекладацьких стратегій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус О. М. Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій: доопрацьований та доповнений. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.

2. Володіна Т. С., Рудківський О. П. Загальна теорія перекладу для першого (бакалаврського) рівня. Навч.-метод. посібник. К. : Вид. центр КНЛУ, 2017. 296 с.

3. Гуйванюк Н. Поетика тексту: стилістичні засоби. Чернівці : Книги – XXI, 2012. 312 с.

4. Засєкін С. В. Психолінгвістичні універсалії перекладу художнього тексту : монографія. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 272 с.
5. Коломієць І. Стилїстика української мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 240 с.
6. Матузкова О. П. Лінгвокультура та переклад Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 226 с.
7. Мацько Л. І. Основи стилїстики і культури мовлення : навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 304 с.
8. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2000. 248 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Ponomariv_Oleksandr/Stylistyka_suchasnoi_ukrain_skoj_movy_vyd_2000.pdf
9. Холявко І. Засоби експресивності в українських мовознавчих наукових статтях. *Наукові записки. Серія: Фїлологічні науки*. 2020. № 183. С. 185-190. URL: http://philologyjournal.lviv.ua/archives/8_2020/29.pdf
10. Carter R. Language and Creativity: The Art of Common Talk. London : Routledge, 2004. 208 p.
11. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2019. 491 p. URL: <https://www.scribd.com/document/447671272/CRYSTAL-David-The-Cambridge-Encyclopedia-of-the-English-Language-pdf>
12. Culpeper J. Language and Characterisation: People in Plays and Other Texts. London : Longman, 2001. 256 p.
13. Leech G. N. Language in Literature: Style and Foregrounding. The Cambridge Companion to Stylistics / ed. by P. Stockwell. Routledge New York, NY: Routledge 2008. 221 p. URL: <https://books.google.co.ls/books?id=p9sFBAAQBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>

14. Mills S. Gender and Stylistics. London : Routledge, 2005. 240 p.
15. Simpson P. Stylistics: A Resource Book for Students. London : Routledge, 2004. 256 p. URL: <https://www.scribd.com/document/701316567/Stylistics-a-Resource-Book-for-Students-2nd-Edition>
16. Toolan M. Narrative: A Critical Linguistic Introduction. London : Routledge, 2001. 272 p.

REFERENCES

1. Bilous, O. M. (2013). Teoriia i tekhnolohiia perekladu. Kurs lektsii: doopratsovanyi ta dopovnenyi. Navchalnyi posibnyk dlia studentiv perekladatskykh viddilen [Theory and technology of translation. Lecture course: revised and supplemented]. Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka [in Ukrainian].
2. Volodina, T. S., & Rudkivskyi, O. P. (2017). Zahalna teoriia perekladu dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia. Navchalno-metodychnyi posibnyk [General theory of translation for the bachelor's level]. Kyiv: Vydavnychyi tsentr KNLU. [in Ukrainian].
3. Huivaniuk, N. (2012). Poetyka tekstu: stilistychni zasoby [Poetics of the text: stylistic means]. Chernivtsi: Knyhy – XXI. [in Ukrainian].
4. Zasiakin, S. V. (2012). Psykholingvistychni universalii perekladu khudozhnoho tekstu: Monohrafiia [Psycholinguistic universals of literary translation]. Luts'k: Volynskyi natsionalnyi universytet im. Lesi Ukrainky. [in Ukrainian].
5. Kolomiets, I. (2019). Stilistika ukrainskoi movy: Navchalnyi posibnyk [Stylistics of the Ukrainian language]. Kyiv: Vydavnychyi tsentr "Akademiia" [in Ukrainian].

6. Matuzkova, O. P. (2022). *Linhvokultura ta pereklad: Monohrafiia* [Linguoculture and translation]. Odesa: Vydavets Bukaiev Vadym Viktorovych. [in Ukrainian].

7. Matsko, L. I., & Matsko, O. M. (2010). *Osnovy stilistyky i kultury movlennia: Navchalnyi posibnyk* [Fundamentals of stylistics and speech culture]. Kyiv: Vydavnychiy tsentr "Akademiia". [in Ukrainian].

8. Ponomariv, O. D. (2000). *Stylistyka suchasnoi ukrainskoi movy: Pidruchnyk* (3rd ed., revised and expanded). Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan. Retrieved from https://shron1.chtyvo.org.ua/Ponomariv_Oleksandr/Stylistyka_suchasnoi_ukrainskoi_movy_vyd_2000.pdf [in Ukrainian].

9. Kholiavko, I. (2020). *Zasoby ekspresyvnosti v ukrainskykh movoznavchykh naukovykh stattiakh* [Expressive means in Ukrainian linguistic scholarly articles]. *Naukovi zapysky. Seriya: Filolohichni nauky*, 183, 185–190. Retrieved from: http://philologyjournal.lviv.ua/archives/8_2020/29.pdf [in Ukrainian].

10. Carter, R. (2004). *Language and Creativity: The Art of Common Talk*. London : Routledge [in English].

11. Crystal, D. (2019). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press. Retrieved from: <https://www.scribd.com/document/447671272/CRYSTAL-David-The-Cambridge-Encyclopedia-of-the-English-Language-pdf> [in English].

12. Culpeper, J. (2001). *Language and Characterisation: People in Plays and Other Texts*. London : Longman [in English].

13. Leech, G. N. (2008). *Language in Literature: Style and Foregrounding*. *The Cambridge Companion to Stylistics* / ed. by P. Stockwell. Routledge New York, NY: Routledge. Retrieved from:

<https://books.google.co.ls/books?id=p9sFBAAAQBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false> [in English].

14. Mills, S. (2005). Gender and Stylistics. London : Routledge [in English].

15. Simpson, P. (2004). Stylistics: A Resource Book for Students. London: Routledge. Retrieved from: <https://www.scribd.com/document/701316567/Stylistics-a-Resource-Book-for-Students-2nd-Edition> [in English].

16. Toolan, M. (2001). Narrative: A Critical Linguistic Introduction. London : Routledge [in English].

Стаття надійшла до редакції / Received 3.11.2025

Прийнята до друку / Accepted 12.11.2025